

SPU z historického pohledu

Vývoj názorů na SPU

Problematika trivia řešena již ve Starověku

ERASMUS ROTTERDAMSKÝ (pozitivní motivace, vyřezávaná písmena).

JAN ÁMOS KOMENSKÝ (dbát na individuální přístup a názorné metody).

J. LOCK, J. H. PESTALOZZI (učení má být zábavné, názorné, spojené s životem).

Vývoj názorů na SPU

J. LOCK:

„Ke čtení hocha nikdy nenuťte a neplísňte. Přimějte ho k tomu lstí, můžete-li, nedělejte mu z toho práci. Jest lépe, trvá-li to o rok déle než se naučí číst, než aby tímto způsobem zanevřel na učení...nedělejte mu žádných svízelnů kvůli ABC...“

Vývoj názorů na SPU

Objeveny byly SPU již na přelomu 19. a 20. stol., ale zájem o ně začal být významný od 50. let 20. stol.

Vývoj názorů na SPU

Vývoj problematiky SPU souvisí s vývojem lékařství (neurologie).

Lékaři nahlíželi na problematiku zejména z hlediska funkce mozkových hemisfér.

Obor se rozvíjel v součinnosti teorie a praxe, za přispění lékařů, pedagogů i psychologů.

Vývoj názorů na SPU

1877 – Anglie – S. KUSSMAUL (německý lékař) – „**slovní slepota**“. Označoval tak pacienty se ztrátou schopnosti číst, při zachování inteligence a nepoškození zraku.

Odlíšení od alexií = poruch získaných během života. Zavádí také pojem „**slovní hluchota**“ = ztráta sluchově vnímat.

Vývoj názorů na SPU

1887 – RUDOLF BERLIN (německý oční lékař) – „**dyslexie**“. Nahrazení pojmu slovní slepota.

V této době už byly známy vztahy mezi mozkovou činností a řečí.

Vztahy mezi mozkovou činností a řečí

O. BROCK = **Brocovovo motorické centrum řeči** (zadní část dolního čelního laloku LH).

A. WERNICK = **Wernickovo sluchové centrum řeči** (zadní část temporálního laloku LH).

Vývoj názorů na SPU

1896 – P. MORGAN, J. KERR (angličtí lékaři) – „**příčiny a klinické projevy dyslexie**“.
P. MORGAN = jako první popsal specifickou poruchu čtení u školního dítěte, kterou označoval jako vrozenou slovní slepotu → název byl kritizován □ pojmová nejednotnost.

Moderní směr zkoumání dyslexie

SAMUEL TORREY ORTON (ředitel psychiatrické nemocnice) – hlavní zakladatel.
Zaměřoval se na řečové poruchy, dominanci mozkových hemisfér.
Položil základ neurologického a neuropsychologického zkoumání.
Americká Ortonova společnost 'světová organizace pro studium a nápravu dyslektických poruch.

Neuropsychologie a poruchy čtení

S. T. Orton a jeho teorie

Teorie o vztazích vývojových poruch čtení k nejasně vyjádřené převaze jedné mozkové hemisféry nad druhou.

Při čtení jsou zachycené podněty nutně vedeny do jedné i druhé hemisféry. Díváme se přece dvěma očima – vnímáme však jen jeden obraz. To proto, že obraz je v jedné hemisféře zachován, v druhé hemisféře potlačen.

Nevyhraněná lateralita.

Později zpochybněno.

Vývoj názorů na SPU v ČR lékaři

1904 - prof. MUDr. ANTONÍN HEVEROCH.

„Česká škola“ – *O jednostranné neschopnosti naučit se číst a psát při znamenité paměti.*
(→ O. CHLUP).

Vývoj názorů na SPU v ČR psychologové, psychiatři

Odborníci z Dětské psychiatrické léčebny v Dolních Počernicích.
dr. J. LANGMAIER

dr. O. KUČERA

Byla zde uskutečňována péče o děti s těžkými poruchami učení, školním neúspěchem, neurózami, poruchami chování.

Vývoj názorů na SPU v ČR

Vyšetření

Než přistoupíme k reedukaci, musíme zjistit příčiny obtíží.

Zajistit optimální výukové podmínky.

Vypracovat vlastní metody, odpovídající naší struktuře jazyka.

Umožnit dítěti vstup do běžného života.

Vývoj názorů na SPU v ČR

klasifikace SPU dle etiologie

Encephalopatická (LMD).

Hereditární.

Smišená.

Od 30. let 20. stol. – multifaktoriální příčiny.

Vývoj názorů na SPU v ČR

pedagogové

H. TYMICOVÁ, O. BALŠÍKOVÁ, A. FRYAUFOVÁ – speciální metody zvládnutí počátečního čtení, psaní a počítání.

1962 – první dyslektická (specializovaná) třída v Brně – dr. VRZAL, psychologka KLOUBKOVÁ, pedagožka REINEROVÁ.

1967 – experimentální třídy při ZŠ v Praze.

Vývoj názorů na SPU v ČR

pedagogové

20. 2. 1972 – Věstník MŠMT – směrnice pro zřizování specializovaných tříd pro děti se specifickou poruchou čtení, psaní a pro děti s poruchou školní přizpůsobivosti.

1971 - Karlovy Vary – H. TYMICOVÁ – 1. - 5. roč. základní školy pro dyslektiky.

Vývoj názorů na SPU v ČR

1989 – Světová konference dyslexie v Praze.

Od druhé poloviny 20. stol. Je dyslexie celosvětovou záležitostí.

Československo patří mezi vyspělé země v této oblasti.

Významné osobnosti u nás

prof. ZDENĚK MATĚJČEK (1922-2004)

Světově uznávaný dětský psycholog.

Průkopník v oblasti SPU, deprivace, mentální retardace, institucionální i rodinné péče.

Autor mnoha článků, publikací, odborných statí.

prof. ZDENĚK MATĚJČEK (1922-2004)

Po dobrém nebo po zlém
Sociální aspekty dyslexie
Dyslexie.

Co děti nejvíc potřebují.

Co, kdy a jak ve výchově dětí.

Co řekneme osvojenému dítěti.

<http://www.rodina.cz/rubrika/matejcek>

Vývojová dyslexie.

Vývojové poruchy učení.

Významné osobnosti u nás

LILI MONATOVÁ

Upozorňuje na americké výzkumy v oblasti PC her, které kladně ovlivňují řečový projev dětí.

Zabývá se problematikou předškolního vzdělávání.

A tématem rané intervence.

Významné osobnosti u nás

Miloš Sovák (Nárys speciální pedagogiky).

Otokar Chlup.

Josef Langmeier.

Zdeněk Žlab.

Olga Zelinková (Poruchy učení).

Věra Pokorná.

Alena Šafrová.

Významné osobnosti v zahraničí

B. SINDELAROVÁ – deficity dílčích funkcí.

M. BOGDANOWICZ – Polská dyslektická společnost (1991).

Bakker, Barkley, Munden, Train, Reifová.